

— Өз үзэриндэ мүстэгийл ишлэмэк нэ яхшы шейдир, истэйир-сэн охуюрсан, истэмьрсэн юхлайырсан.

К И Р П И

ДАМЫМЫЗДАН ДАМЧЫ ДАМЫР

Бакалдыкы район мэнзил шө'бөлөри мүдүрлеринин иттиһаб олуңуру

Ягыш ки, ягмага башлады, бизим эвимизде сәфәрбәрлик э'лан олуңур. Нә гәдәр габ-гачаг варса, ортая ыгылыр вә бүтүн эв эһалиси дә әмрә һазыр вәзийәттә даяныр. Мән диггәтлә бахыб әмр верирәм:

- Газаны гой шкафын үстүнә...
- Чарпайынын үстүнә бир дәрин бошгаб...
- Гапынын габагына бир әдәд ведрә...

Әлбәттә, мәним бу әмрләрим һәмнин дәгигә еринә етирилди. Анчаг кечән күн көрдүм йох, ягыш ки, бу гәдәр бол ягыр, мәним эвим дейил, универмагынын амбары да олса габ-гачаг чатдыра бил-мәйәчәк, дуруб гачдым район мәнзил шө'бәсинә. Началниккин кабинетиңә кириб чыгырдым:

- Йолдаш началник, енә ягыш ягыр!..

Пенчәйимдән, шалварымдан, папагымдан сүзүлүб ерә төкүлән суя вә бу гәдәр һәйәчанла вердийим хәбәрә инанмаяраг началник аяга галхды, пәнчәрәйә яхынлашыб пәрдәни галдырды вә чөлә диггәтлә бахдыгдан сонра деди:

— Сиз дүзкүн вә вахтында дәрк эләмисиниз йолдаш, һәгигәтән ягыш ягыр.

Дедим:

- Бәс нейләйәк?
- Нәйи нейләйәк?
- Дамыр ахы!

Началник мәни башдан-аягадәк сүзәрәк э'тинасыз чаваб верди.

— Эйби йохдур, дөшәмәни бу күн юячаглар. Анчаг отурма, стулу яш эләрсән, тәзәчә алмышыг. Су дәйән кими бүтүн һиссәләри бир-бириндән айрылды.

— Мән ону демирәм йолдаш, — дейә, әтрафымда әмәлә кәлмиш кәлмәчәдән чыхмага чалышараг ялвармага башладым. — Бурда дамагдан, мәндән дамагдан бир о гәдәр дә зиян олмаз, эвимиз дамыр, һәр тәрәфдән дамыр, халг әдәбийятында дейилдийи кими дамымыздан дамчы дамыр.

— Һә!... — дейәрәк, началник лап архайын ериндә отурду. — Эвиниз дамыр? Эйби йохдур, мән тәрүбәдән кечирмишәм. Ягыш кәсән кими о да кәсәчәк...

- Бәс инди нейләйәк, йолдаш началник?!

— Алтына габ гоюн...

— Габ чатмыр.

— Габ чатмыр, кет универмага, һәр шей үчүн мәнзил шө'бәсинә кәлмәзләр ки?..

— Мән бура габ үчүн кәлмәмишәм, тә'мир үчүн кәлмишәм... Тә'мир эләсәннз даммаз.

— Һә, ону де... — началник элә бил севинди. Йүңкүл бир тәбәссүм кәрә ягы кими онун үзүнә йыйлды. — Тә'мир үчүн мәним яныма һаһаг кәлирсән, кет эвләр идарәси мүдиринин янына, гада-гануну билди, о саат дәрдинизә дәрман эләйәр.

Әтрафымда әмәлә кәлмиш кәлмәчәни тәрк эдиб чыхдым күчәйә. Ягыш енә дә әввәлки иштаһа илә ягырды.

Началниклә данышдыгдан сонра, мәндә бөйүк бир архайын-чылыг әмәлә кәлмишди. Она кәрә дә (артыг бир дәфә исландыгымдан), тәкрар исланмагдан горхмаяраг, раһат аддымларла эвләр идарәси мүдиринин һүзүруна кәлдим. О тәзәчә тикдирдийи канторда архайын отуруб балыг-чөрәк ейрди. Мәни көрүб соруду:

— Ваннадан чыхмысыныз?

Дедим:

— Йох, ягыш ягыр.

Эвләр идарәсинин мүдир тәзәчүб эләди:

— Бәс мән сәһәр кәләндә ягмырды.

— Йәгин, сиз тездән кәлмисиниз...

— Бәли, мән ишә лап вахтындан габаг кәлирәм. Билирсиниз-ми, ишә кәлмәк...

Көрдүм эвләр идарәсинин мүдир мәсәләни уздыр, фәлсә-фәйә кечир, мәним иса су белимә кечиб, онун сөзүнү ярьдача кәсдим. Әһвалаты данышдым, эвләр идарәсинин мүдир балыглы бармагыны гашына галдырыб деди:

— Мәним бу көзүм үстә, тә'мир эдәрәм.

— Бәс нә вахт?

— Элә бу саат.

— Дур кәдәк.

— Һара кәдәк?

— Тә'мир эләмәй.

Мүдир зәиф гәһгәһәләрлә күлүб деди:

— Бәс заявка?

— Нә заявка?

О, әлини столун үстүндәки әризәләрин биринә силиб мәни баша салды.

— Әввәлә — деди, — кәрәк мәнзил шө'бәсинә заявка верәм. О заявканы чатдырсынлар баш мүнәндисә. Баш мүнәндис заявканы версин саһә мүнәндисинә. Саһә мүнәндиси дә кәлиб мәсәләни ериндә йохладыгдан сонра кедиб баш мүнәндисә, о да началникә мәсәләни әтрафлы данышсын. Началник мәним заявкамын үстүндә кәтибәйә әмр язсын. Кәтибә тә'мир канторуна бир кағыз язмалыдыр. Кағыз тә'мир канторунда өзүнә мәнзил тапандан сонра, канторун мүдир Бакы Совети ичрайийә комитәсинин план шө'бәсинә мүрачизәт әтмәлидир ки, тә'мири бу илин планына салсынлар. Тә'мир плана дүшдүкдән сонра малийә шө'бәси пул буррахмалыдыр. Пул буррахмаг үчүн кәрәк смета тутулсун. Онун үчүн дә тә'мир канторунун мүнәндиси кәрәк кәлиб сизин дама бахсын. Дама бахандан сонра...

Һирсимдән үстүмдәки су гурумага башлады.

— Йолдаш!... — дейә нә'рә чәкдим. — Ахы эв батыр!..

— Сизин эвинизин сәбри йохдур, мән нейләйим?

— Вер заявканы, — дейә мән енидән нә'рә чәкдим. — Өзүм апарыб мәсәләни бир күндә һәлл эдәчәйәм.

Бу сөзә эвләр идарәсинин мүдир орта гәһгәһәләрлә күлүб деди:

— Онда мән сизин адынызы гограм чемпиоң...

Анчаг тәссүф ки, мән бу шәрәфли ады газана билмәдим. Бир ай тамам онлар атлы олду мән пияда. Этәклерини элимә кечирә билмәдим. Лап үмидими үзмүшдүм, анчаг енә бир күн ягыш мәни эвдән байыра говду.

Заявканы көтүрдүм, дүз мәнзил идарәсинә гачдым. Дедиләр баш мүнәндис юхарыдадыр, чыхдым юхары, дедиләр началник, ашагыдадыр, дүшүм ашагы, дедиләр тә'мир канторунун мүдир мал кәтирмәйә кедиб. Кетдим онун далынча, гайытдым кери. Енә дә баш мүнәндисин янына кәлдим, енә кери дөндүм... Гәрәз ахшам гаранлыг дүшүндә суюм сүзүлә-сүзүлә эвә дөндүм, әлимдәки заявканын үстүндәки язылары ягыш ююб апармышды. Еридикчә аягларым гәрибә сәс чыхарды вә әтрафа кичик фәвварәләр яйылды.

Гапымызы ачмаг истәйәндә бөйүк бир тәзәчүблә даяндым, ичәрдән пианино сәси кәлирди. Дедим йәгин радиодур, кедим гулаг асым йоргуңлуғум чыхсын, ичәри кириб көрдүм ки, нә радио вар, нә дә мусиги. Дамымыздан даман дамчылар ерә дүзүл-мүш габлара төкүлүб гәрибә бир симфония әмәлә кәтирди. Бу симфониянын тә'сири алтында узаныб ятдым.

Дунән күчәдә эвләр идарәсинин мүдиринә раст кәлдим. Мәни көрүб әкилмәк истәйрди ки, яхасындан ягышдым. Һал-һазырда онун яхасы мәним элимдәдир. Билмирәм һара апарым? Мәнзил шө'бәсинә, Бакы Советинә, Йохса прокурора? Сиз билән һара апарсам яхшыдыр?..

С. КӘРИМ ОГЛУ

Рәссам З. КӘРИМБӘЙЛИ

ДАНА: — Ана нә үчүн ағлайырсан, бизим ки, гыш рузумуз башымызын алтындадыр.
ИНӘК: — Бала, билирәм ки, сәдрин инәк-бузову ач галмаячаг, мән колхоз төвләсиндәки гоһум-гардашымызын һалына ағлайырам, онларын еми чатмаячаг.

КИРОВАБАД КОММУНИСТИ

ХАНЛАРЫН ДЭРДИ

Кировабад дэмирийолчулар паркынын буфетинде, худманы бир отагда, ики нафэр арасында ширин сөһбэт кедирди. Мүсаһиблэр бешулдуз коньякдан бала-бала вурун, түстүсү һэр яны бүрүмүш ягы кабадан өтүрүр, өз араларында нэ барэдэ исэ тэд-бир төкүрдүлэр.

Һәмни ики шөхсэдэн бири Кировабад дэмир йол говшагы яначаг амбарынын мүдир Ханлар Мейдиев, о бири исэ һәмни амбарын нөвбэтчиси Чэфаров иди. Онлар һэрарэтлэ бир-бирини тэрифлэйир вэ садэгэтин, дуз-чөрөк гэдри билэнлэрин, яхшы огланларын саглыгына ичирдилэр.

Ханлар Мейдиев деди:

— Чэфаров, мэнэ элэ кэлир ки, биз сәнинлэ пис гардаш дейилик. Бүтүн һагг-һесабым сәнин элиндэн кэлиб кедир. Рузумуз да һәмнишэ чоһалыр. Амма бизи көзү көтүрмәйән адамлар да аз дейил. Рәислэрә күндэ бир изаһат вермәкдән чана кәлмишәм.

Чэфаров күлэрәк деди:

— Ханлар лэлэ, дүняда киши о адамдыр ки, өзү дэ ейэ, өзкәсинин дэ емәйинэ мане олмая. һамынын богазы вар, ушагы вар, онлары да доландырмаг лазымдыр.

Ханлар көксүнү өтүрэрәк деди:

— Бэзи надүрүстлэр рәислэрә гандырыб ки, даш көмүрү дэмирийолчу олмаян-лара баһа гиймэтэ сатырам. А киши, сатанда нэ олар, ахы? Мәкэр чамаата пислик эдирик? Гой апарыб яндырсынлар, чанлары гызышсын.

Чэфаров она үрәк-дирәк верди.

— Горхма, сәнэ һеч кәс бата билмәз. Он дөрд илдирик ки, бу везифадэ ишлэйир-сән, азы он дэфэ хэбәрдарлыг эдиблэр, бир о гэдэр дэ төһмэт алмасын. Амма говшагда сәнин кими огланын кефинэ һеч кәс дэймэйиб, дэйэ дэ билмәз.

Мейдиев бу сөзләрдән агзыны бүзәрәк деди:

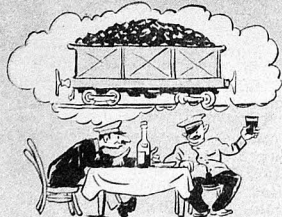
— Хэбәрдарлыг... Төһмэт... Бош шейдир. Бу ил февралын 7-дэ „НОД-5“ нәздиндәки даими мушавирэдэ тәһлүкәсизлик техникасынын гайдаларыны көзләмәдийимэ, галдырычы кранлардан дүзкүн истифадэ этмәдийимэ көрә мәни ишдән чыхармаг һаггында гәрар да яздырдылар. Сән өлөсән мушавирэдән һеч үч күн кечмәмиш, элэ тилсим гурдум ки, һамынын агзы багланды. Ишдэ дэ галдым, һөрмәтим дэ бир аз артды.

Онлар сусдулар. Бир аз кечмәмиш Чэфаров вычылыты илэ деди:

— Ханлар, вахт кечир, һава да гаралды. Кәләчәк о ики вагон көмүрү кәрәк элэ бошалдаг ки, көрән олмасын. Йохса гәмиш гоян олар, ишин ичиндән гәмбәргүлу чыхар.

— Эши һеч нэдән горхма, мән һеч онун дәрдин чәкмирәм, мәнни айры шейин фикри көтүрүб.

— Нәйин фикри көтүрүб?— дэяэ Чэфаров тәшвишлэ сорушду.

— Нэдәнсә сон заманлар кәлән көмүр кейфийәтсиздир. Мүштәрилэр көмүрү учуз гиймэтэ истэйирлэр.

Чэфаров гәһгәһэ чәкәрәк деди:

— Эши, ушаг олма, союг дүшүр, мүштәрисе башынын алтындадыр. һамысыңы элэ дашыячаглар ки һеч бир гырыгы да галмаячагдыр.

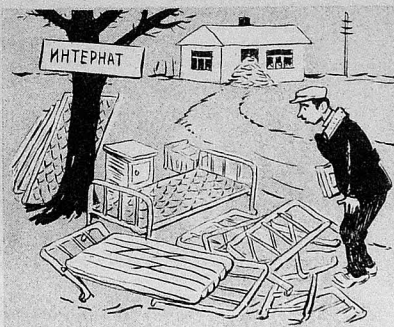
Достлар дуруб кетдилэр. Лакин, кечә амбара кәлеси ики вагон көмүр нэдәнсә кәлиб чыхмады. Ханлар Мейдиев узун кечәни сәһәрә гэдәр ята билмәди. О, фикирлэйирди ки, һәрдэ көмүр кәлиб чыхамышдыр, бәс пулуну нөгд көз кими саймыш олан мүштәрилэрә сабаһ о, нэ чаваб верәчәкдир? Ханлар бу вахтадәк һәр бир шейә чарә тапмышды. Амма инди чаш-баш галмышды. Бирдән бу зәһримара галмыш көмүр кәлмәсә нэ этмәлидир? Бу фикир Ханларын үрәйинэ дүшүб бөйүк бир дәрдә чеврилди.

Кировабад дэмир йол говшагы рәһбәрлэри Ханлар Мейдиевин бу дәрдинэ тәзликлэ бир чарә этсәлэр пис олмәз.

Н. ОРУЧОВ
А. ҺАЧЫЕВ

ЕНИ ЕВЛАХ ЕРСИЗ СЕВИНЧ

Кечән ил Гараманлы кәндиндәки еддилик мәктәб, орта мәктәбә чеврилди, шакирдләр һәдсиз дәрәчэдэ севиндилэр. Доғрудан да мәктәбин синиф отаглары хейли артырылды. Мүхтәлиф фәнни кабинетлэри тәшкил эдилди. Һәтта бурада һа-

чымаһмудлу, Чанаварлы вэ башга яхын кәндләрдән кәлән юхары синиф шакирдлэри үчүн интернат да ярадылды. Ушаглар севинә-севинә бу интернатда галыб или баша вурдулар.

Йй кетди, пайыз кәлди, сентябрын 1-дэ ени дәрс или башланды. Интернатда яшәян шакирдлар өз ерләринә гайында көрдүлэр ки, колхоз сәдри Мөһнат Һүсенов, жмых арабаларынын үстүндэ кәлән колхозчулара белә көстәриш верир:

— Жмыхы интернатын отагларына бошалдын!

Арабачылар көстәриши еринэ стирмәйэ башладылар. Интернатын бу гапысындан жмых ичәрийә доллугча, о бири гапыдан чарпайылар байыра төкүлдүрдү. Ики күндэ интернатын отаглары жмыхла долдурулуб, гапысына да гыфыл вурулду.

Нәһайәт, мәктәблилэр бу барэдэ колхоз сәдринә мүрачат этмәли олдулар. Сәдр онлары союггандылыгыла гаршылаяраг:

— Бир балача боюнуз вар, — деди, — индидән демагогуга башламысыныз, ушагысыныз, кедин өз ишинизә, бөйүйүн ишинә

гарышмайын, көрүрсүнүз ки, гыша һазырыг ишләрилэ мөшгулам.

Колхоз сәдринин гыша һазырлашмасы сөз йох ки, яхшы ишдир, амма гоншу кәндән охумага кәлән ушаглар билмирлэр ки, һарада галсынлар?

Э. ЭЛИЕВ

УЧАР ПАМБЫГЧЫСЬ

ШИЛЯНДА ТОЙ

Памбыг йыгымы вэ пайыз әкиннин гызын дөврүндэ Юхары Шиян кәндиндә Юсиф Ибраһимовун той мәчлис башланды. Колхоз сәдри С. Ибадов, район малийә шөбәсинин мүдир С. Мәммәдов, Мүсүслү дэмир йол станциясынын нөвбәтчиси Э. Раһимов вэ тракторчулар бригадир Н. Әбдүлрәһманов мәчлисин юхары башында әйләшмишдилэр.

Ахшам чагы иди. Адамла долу бир мащын кидзе адына колхоздан тоя кәлмишди. Һәмни колхозун ферма мүдир һәмид Кәримов кәтирдийи ики гоюну көстәрәрәк деди:

— Белә мәчлисэ ики гоюн нәдир, беш гоюн да аздыр. Анчаг багышлайын, фермада бир аз әйәр-әскийим вар.

Колхозун дэйирман мүдир Рәһимага Хәлилов да тоя кәтирдийи бир кисә уна ишарә эдиб, деди:

— Бизим дэйирман тәмир олунурду, ийирми күндүр ки, ишә салмышыг. Мүмкүн олсайды чох кәтирәрдиң.

Мүсүслү дэмир йол станциясынын буфетчиси Худу Мәммәдов кәтирдийи ики ешик араг вэ шәрәбә столун үстүнә гояраг деди:

— Тоя мәним кими кәләрлэр, мүдирим дэ Евлахда олур. Өзүм-өзүмә начальникәм, һәләл хошуруз олсун, ичин!

Орчоникидзе адына колхозун шофери Камал Мәммәдов о күн харалара йыгылмыш 4 тон памбыгы тарла дүшәркәләриндән тәдарүк мәнтәгәсинә апармаг әвәзинә, адамлары той мәчлисинә кәтирди.

Кечә ярлыдан кечмишди. Орчоникидзе адына колхозун кәссири Гәдир Кәримов сәрхош олуб, ойнаянлара йүзлүкләри чүт-чүт вериб дейирди:

— Колхозчуларын чаны сағ олсун, памбыга мұкафат пулу пайлаянда, гара ләләшиниз бу йүзлүкләрин ерини долдурачаг!

Трактор бригадир Н. Әбдүлрәһманов стәканыны шәрәбла долдуруб белә бир саглыг деди:

— Бу күн бизим Юсифбаланын тоядур. Бу стәканлары ичәк колхозумузуң сәдри С. Ибадов вә район малийә шөбәсинин мүдир С. Мәммәдовун саглыгына! Чүнки онлар бизә пуллу той этмәйә ичәзә верибләр вә бу кечә сәһәрәдәк юхусуз галыб тоюмузда фәал иштирак эдибләр. Бу бизим үчүн һәр шейдән артыгдыр.

ТАЛЫБОВУН КАДРЛАРЫ

Кур-Араз су тикинти идарасинин фәһлә-тәһһизат шөбәсиндә кадр ишләринә бахан Талыбов, кағыз-кугузуну ығышдырып идарәнин рәис мұавини Степановун отагына кечди.

— Мән һазыр, Иван Александрович! Кү-нү бу күн йола дүшүрәм.

Степанов көзалты Талыбова бахыб: — Сәфәринизи һансы райондан баш-лайырсыныз?— дейә сорушду.

— Саатлы районундан.

... Саатлы фәһлә тәһһизаты шөбәсинин рәиси Келозаров, Талыбову чох һөрмәтлә гаршылады. Кабинетә кечдиләр.

— Кәлишиниздән хейир ола, йолдаш Талыбов?

— Дәфтәрханачылыгдан әл чәкиб кадр-ларда чанлы әләгә сахламага кәлмишәм. Кәлмишәм көрүм сизин магазин мүдирлә-ри, сатычылар, ашпазлар, амбардарлар өз-ләрини нечә апарырлар?

— Мән сизинлә нә чүр данышым? Рәс-ми вә я гейри-рәсми, йолдаш Талыбов?

— Гәрибә адамсан һа, — дейә Талыбов диванда ерини раһатлады. — Нечә ки, рәс-ми? Аллаһ билер ки, биз достуг. Сән мәнимлә дост кими, гардаш кими даныш!

Келозаров үрәкләнди, янмаян кассаны ачыб ики вәрагалик бир сыйы чыхарды, Талыбовун гаршысына гойду. Талыбов чеш-мәйини тахыб вәрагәни көздән кеиртди.

— Бунлар нә рәгәмдир, ай Келозаров, 432 мин, бир дә 160 мин, баша сал көрәк! — 432 мин нисәдә олан пуллардыр, йыга билмирик, 160 мин манат да ки, һеч...

— Нечә йә'ни һеч?

— Йә'ни, биз о пуллардан үмидимизи кәсмишик. О пулу ейәнләр әлә емәйиб ки, бир дә бир гәйини кери гайыда.

— Нечә, нечә?..

— Бизим шөбәдә орта һесабла һәр адам 15—16 мин манат пул мәнимсәйир, 40—45 мин манат мәнимсәйәнләр дә олу-р, амма надир һалларда. Чәтиндир, тичарәтдә рәһбәрлик әләмәк чәтиндир. Сәфасыны өз-кә чәкир, чәфасыны биз. Гачан гачыр, би-зим яхамыз әлдә галыр.

— Нечә ки гачыр? — дейә Талыбов тә-әччүблә сорушду.

— Нечә гачачаг, гачыр да, сиз гуллу-га көтүрүрсүңүз, биз дә она мал веририк, дүкан веририк, башлайыр алверә. Мәселән, Салман Рүстәмөв илә Мәммәдага һейдәр огулу кими. Икиси дә сатычы идиләр, бир—ики ай алвер әләйиб гачдылар, кедәндә һәрәси 15—16 мин апарды.

Талыбов дәфтәрчәсинә нә исә гейд әдәндә, Келозаров шүбәләнди вә өз кү-наһларыны тәмизләмәк үчүн деди:

— Биз һәлә яхшыыг, шөбә вар һөкү-мәтин 300 мин манатыны бирдән ейр.

— 300 мин? О шөбә һарададыр?

— Гулағынызын динбиндә, Бақыда, бир нөмрәли шөбәнин миллион ярым пулу нис-йәдәдир, 300 мин манаты да кадрлар ейиб.

«Кадрлар» сөзү Талыбова чох тохушду. О, тәрс-тәрс Келозарова бахды.

— Бала, нә белә кадр дейиб дурубсан, о шөбәнин мәнә дахли йохдур. Оранын агасы дүнәнә гәдәр Чәфәров иди. Кими истәйирди гуллуға көтүрүрдү, кими истә-йирди чыхарды. Орада талаян талаянын, чапан чапанындыр.

Сөһбәт чох узанды. Талыбов галан кадрлары да ишлары илә таныш олуб са-баһы күн Бәрдәйә йола дүшдү...

...

... Бәрдә 4 нөмрәли ФТШ мүдир Рза Зейналов ону кабинетина дөвәт әтди.

— Көйдә ахтарырдым, ердә әлимә дүш-мүсән, 3—4 нәфәр тәзә дүкәнчы гәбул әл-мишәм, тез онлары тәсдиг әл!

— Баш үстә, мән дә әлә дәфтәрхана-чылыгдан әл чәкиб кадрларла чанлы әләгә сахламаг үчүн кәлмишәм.

Зейналов столун көзүндәки кағызла-рын арасындан сыйһылары ахтаранда, ка-

бинетин гапысы бир балача араланды, ичәри бир баш узанды.

— Олармы, йолдаш рәис, кәлмишик?

— Олмаз, — дейиб Зейналов сәрт ча-наб верди. — Көрмүрсүңүз янымда адам вар, өзү дә мәркәздән кәлиб.

«Мәркәздән кәлиб» сөзүнү эшидән ки-ми оғлан башыны кери чәкиб гапыны өрт-дү. Талыбов сорушду:

— Бунлар кимдир?

— Кадрлардыр, беш-алты нәфәрдиләр, зәһләми төкүбләр, кәлиб кедирләр һа...

— Кадрлардыр? Тез онлары ичәри ча-гыр. Бир яхшы-яхшы таныш олум.

Тәклиф Зейналовун хошуна кәлмәсә дә, әләчсыз галыб разы олдү. Кабинетин гапысына топлашан адамлары отага дөвәт әтди. Талыбов онлары көзалты сүзүб де-ди:

— Демәли, сиз бизим кадрларымыз-сыныз, һә? — һамы бир сәслә «догру бу-юрурсүңүз» — дейиб чанаб верди. Зейналов кадрлары тәгдим әтмәйә башлады.

— Бу, Урфан Көчәрлидир. Гәлиналты дүканында мүдир иди. Яхшы оғландыр. Бу Әли һачыевдир, чәрәк сатарды, сәхавәтдә тайы-бәрәбри йохдур. Бу оғлан Евлахданы дүкәнчымыз Әлиш Гасымовдур, яхшы го-наг йола салмагы вар. Бу, Нариман Фәтә-лиевдир, емәкхана директору иди. Чох һөрмәтчил адамдыр. Бу, Мәһәррәм Сәфә-ровдур, ейән, ичән, дост гәдри билән адам-дыр. Өзү дә буфет мүдир иди. Бу оғлан...

Талыбов гашларыны чатыб Зейналова тәрәф дөндү:

— Бу нә чүр таныш әләмәкдир? Дүкан-дар иди, буфетчи иди, бас нийә иди?

— Чүнки инди ишләмирләр.

— Ишләмирләр? Белә чаван, тәмиз, күл кими кадрлары ишсиз гоймаг олармы?

Зейналов әйлиб Талыбовун гулагына нә исә пычылады, отагдакылар башлары-ны ашагы салдылар. Талыбов сорушду:

— һамысы?

— Белә һамысы.

— һәрәси нечә мин мәнимсәйиб?

— 10 мин мәнимсәйән вар, 15 мин вар, 18 мин вар, һаллы-һалына көрә. Амма биз бунлары кәңчлийини нәзәрә алыб мәсүл-лийәтә чәлб әтмәмишик.

Талыбовун сифәти чиддиләшди.

— Бәс нечә олуб ки, белә әлиәйри адамлар совет тичарәтинә сохулублар? Дзун, рәдә олуң көзүмүн габағындан, сизин кими кадрлары көрәндә әһвалым хараб олу-р.

Отагдакылар сөз дәмәздән байыра чых-дылар, Талыбов юмругуну столун үстүнә дөймәйә башлады.

— Сәнин гәрибә кадрларын вармыш! Өзләрини дә агыздолу сә тәрифләйирсән.

— Кадрлар мәним нийә олу-р? Кадр шөбә мүдиримиз сизсиниз.

— Әкәр биз-бизиксә бәс сән кимсән, йолдаш Зейналов!..

— Мән дә сизин кадрынызам, йолдаш Талыбов!

... Талыбов Бәрдәдә чох гала билмәди. Көһнә мешин портфелини голтуғуна вуруб асфалт йолун кәнарына чыхды. Раст кәл-дийи машинларын биринә миниб Бақы тәрәф йола дүшдү. Машын еридикчә Та-лыбов мүркүдәмәйә башлады, бир аз сон-ра ширин юху көрүрдү. Куя о, идәрәдә отурдугу ердә, бир дәстә тикинти фәһ-ләси кабинетә дахил олуб, онун үстүнә һүчүм чәкир, «Тичарәт тәшкилатларыны әлиәйриләрлә зибилләйән, фәһләрини тәһһизатыны позан будур», дейә ону көстәриләр. Талыбов чанаб вермәк ист-тәйир, амма даныша билмир. Әлә бил ки, богазында пробка галмышдыр. О, адамларын әлиндән бир тәһәр хилас олуб, блокнотундан бир вәраг кағыз чыыр. Әлләри әсә-әсә ора нә исә языб фәһләләрә узалдыр. Онлар охуурлар... «Сәһв эдирси-низ, мән тәк дейиләм рәис мұавини Сте-панов, баш мұһәсиб Гасымов...»

Автомашынын тәкан вериб даянмасы Талыбову юхусундан оятды. О, тәлашла:

— Нә олуб? — дейә шофердән хәбәр алды. Шофер исә онун тәр басмыш сифә-тинә, әсән додагларына бахыб күлүмсүндү вә деди:

— Неч нә, сиз ятын, ләзим оlanda оядарлар!..

М. ЧАБАНКИР

ИШ КҮНҮНҮН АХЫРЫНА ЯХЫН

Рәссам П. ШАНДИН

Тәкчә саат ишләйирди...

Гоншу отагдан кэлэн мусигинин аһэнк-дар сәси, нэдәнсә Дуванны район прокурору Нурәддин Чәфәровун овгатына соған дограды. О, гашгабагыны төкүб, дүйүмләдйи юмруғуну столун үстүнә элэ чырпды ки, арвады Әдилә ханым отурдугу ердән дик атылды.

— А киши сәнә нә олду? Устүнә гайнар су төкмәдиләр ки?

— Даһа нә олачаг, прокурор арвады ола-ола бу вахта киши гоншуларын көзүнүн одуну да ала билмәмисән. һансы ганунун, һансы маддәсиндә язылыб ки, мәним истираһәт вахтымда гоншунун гызы прийомник охутдурсун?..

— Нурәддин, әзиз чанын үчүн, гоншуларын һамысы мәнән горхур. Амма бизим гоншунун гызы Әзәтлә бачара билмирәм. Гыз ахыр вахтларда мәнимлә лап сичан-пишик ойнайыр. О күнләри чаваб гайтармагынын үстүндә элэ шапалаг илишдирдим ки, тир-тап узанды ерә. Өзүнә кәләнән сонра дедим: мән прокурор арвадым, бир дә үзүмә ағ олсан, сәнә көз вериб ишыг вермәрәм.

Арвадын бу сөзләри Чәфәрову даһа да гәзәбләндирди, голларыны чырмайыб дөйүшә һазыр вәзийәт алды вә гапыя тәрәф кедәрәк:

— Кифайәтир, мүгәссири чәзаландырмаг үчүн әлиминдә әсас вардыр, — деди. — Вәтәндашларын истираһәтнин поздугуна көрә...

Әдилә ханым әринин сөзләринин ахырыны эшидә билмәди. Чүнки артыг о, коридорда иди. Прокурор гоншу отага яхынлашыб гапыя бир тәлик вурду.

— Ай гыз Әзәт! Кәс о прийомникин сәсини!

— Йолдаш прокурор, биз ки, сизә мане олмуруг. Ятмаг вахтына чох вар, һалә саат ондур. Өз отагында отуруб концертә гулаг асырам.

Әзәтин бу чавабы прокурору даһа да гызышдырды. Гызын яхасындан япышыб ону коридора чәкди вә:

— Бах, концертти элэ вермәзләр, белә верәрләр, — дейиб, Әзәтин сачларыны сол әлине долады, сағ әлини исә һавада толлайыб онун башына әндирди. Гызын гышыгырыгына дәрһал гоншулар байыра төкүлдүләр, ону зорла прокурорун пәнчәсиндән хилас эдиб отага апардылар.

Чәфәров да өз отагына кечиб диванда әйләшди. О, күләшмәкдән йорулмуш пәһливанлар киши ағыр нәфәс алырды. Бир аз сакитләшәндән сонра:

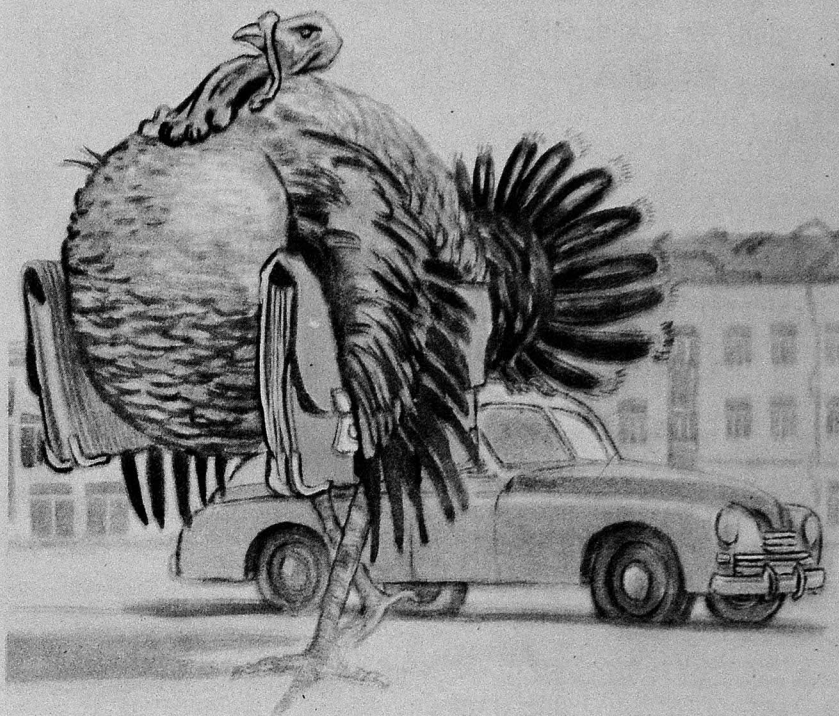
— Арвад, инди мәнән разы галдын мы? — дейә сорушулу.

— Лап ердән көйә гәдәр. Гыза элэ концерт вердин ки, програмыны өмрүндә яындан чыхармаз. Амма...

— Даһа нә амма?!

— Горхурам концерттин тамашасына кәлән гоншуларын дили динч даянма. Орда-бурда данышалар, сәс кедиб чата сәндән бөйүкләрин гулагына, онлар да бу ишин үстүндә сәнә дапа бөйүк концерт верәрләр!

Г. МАҺМУДОВ

ӨЗҮНҮ ДАРТАН

(Украина сатира журналы «Пересдан»)

МАШЫН КӘЛИР

Хачмаз район ичраййә комитәсинин сәдри Мирага Чаббаровун машины районун Василевка кәндиндәки гираәтхананын янында даянды. Буну көрән колхозчулар тәччүблә:

— Бу нә ишдир, олмая Чаббаров йолдаш бизим кәндә гәзет охумага кәлиб? Көрәсән күн һарадан доғуб? — дейә пычылдашдылар.

Гираәтхананын мүдири дә севинә-севинә байыра чыхды, район ичраййә комитәсинин сәдрини һөрмәтлә гаршылады:

— Салам йолдаш сәдр, яхшы вахтында кәлмишиниз, бу саат тәзә гәзет алмышыг, яхшы журналларымыз да вар, буюрун ичәри.

— Нә гәзет, нә журнал? — дейә Чаббаров үз-көзүнү туршутду. — Мән бура гәзет охумага кәлмәмишәм, гираәтхананы бошалтмага кәлмишәм. Тез ол китабларыны төк чөлә, бина ләзимдыр.

— Йолдаш Чаббаров, бәс охучулар? һәр күн чамаат кәлир бурада гәзет охуру, журнал охуру, китаб охуру...

— Рәһмәтлийин оғлу, бу саат китаб охумаг вахтыдыр? Ишимиз-күчүмүз төкүлүб галыб...

— Нә данышырсыныз, йолдаш Чаббаров?!

Чаббаров онун сөзүнү кәсди. — Адамын бөйүйү дейәндә өл, өләр, гал, галар. Вахтымы алма, дүня ишим вар, китаблары төк байыра, вәссалам...

Мүдири маддым-маддым бахдыгыны көрәндә Чаббаров даһа да әсәбиләширди:

— Мән дейирәм өзүн төк, йохса...

Чох чәкмәди китаблар, журналлар вә гәзәтләр пәнчәрәләрдән байыра фырылдады.

Ярым саатдан сонра Чаббаровун машины Чархы кәнд клубунун габагында даянды. Драм дәрнәйи ени тамаша һазырлайрды. РИК сәдринин кәлдийини көрән дәрнәк һавәскарлары да чох севиндиләр. «Чаббаров өзү мәдәнийәт иши илэ марагланырса, бундан сонра драм дәрнәйимизин иши лап яхшы олачаг».

Клуб мүдири пишваза чыхды: — Хош кәлмишиниз, йолдаш Чаббаров! — Сиз кимсиниз, бурада нә гайырсыныз?

— Тамаша һазырлайырыг, йолдаш Чаббаров! Драм дәрнәйинин үзләрийик.

— Биз тахылы төкмәйә ер тапмырыг, сиз дә башламысыныз ки, тамаша һазырлайырыг. Тамаша кимә ләзимдыр? Мән өзүм һеч тамашая бахырам, чамаат да бахсын? Клубу бошалдын, вәссалам...

Чархы клубуну да, онун даһынча һачәһмәдоба, Павловка, Радниковка клубларыны да бошалтдылар. Инди РИК сәдринин машины һансы кәндә кәлирса, клуб мүдирлери горхуя дүшүб:

— Йәгин Чаббаров бизим клубу да тахыл амбарына чевирмәйә кәлиб — дейирләр.

С. ЧӘФӘРОВ.

Чжен-Тин-И

Тамсиллер

Рассам МИ ГУ

ДОНУЗУН ФИКИРЛӘРИ НАГГЫНДА

Донуз доюнча ейиб ятмышды. Яхында бир хоруз банлады. Донуз юхудан оянды нә башыны буалайыб деди:

— Ахмаг, белә кобуд сәсәлә һәлә бир банлайыр да. Сәһәр гышгырыр, күнорта гышгырыр... Амма билмир ки, сәсиндә зәррә гәдәр дә мөләһәт йохдур. Арабанын чархы кими чыр-чыр чырылдайыр. Бизи ятмага да гоймур. — Донуз о бири бөйрү үстә чеврилиб снә дә доңгуладады. — Һәйәтдәки эшшәк дә бунун тайыдыр. Ахыр вахтларда элә, һей ангырыр... башдан бейндән олмушам. Гәрибә ишә дүшмүшүк. Эшшәк ондан өтрү яраныб ки, йүк дашысын, одун кәтирсин... йохса бизим эшшәк кими кечә-күндүз ангырысн!

Донуз бир гәдәр көзүнү юмуб мүркүләди вә снә дә данышмага башлады:

— Һәлә тоюг наггында демәк истәмирам, үч күндән бир юмуртлайыр, сонра да ики саат гаггылдайыб, зәһләмизи төкүр, амма хәбәри йохдур ки, бу үч күндә нә гәдәр ейир. Утанмазын бири утанмаз, һәлә бир гаггылдайыр да...—О бир гәдәр дә фикирләшәндән сонра деди:

— Гара инәк дә хасийәтини дәйишиб. «Мә...» эләйиб о яна, бу яна кәзир. Куя бу гырымышларын һамысы сәс салыб мәнн дәнк эләмәк үчүн һәйәтә топлашыблар...

Баягдан бәри донузун сөзләринә гулаг асан тоюг, давам кәтирә билмәйиб деди:

— Ай донуз, онун-бунун далынча данышырсан, амма өзүндән хәбәрин йохдур. Биз һеч олмас саһибимизә бир хейир веририк, бәс сән нә эләйирсэн? Өз нөгсаныны көрмүрсән...

Донуз чаваб верди:

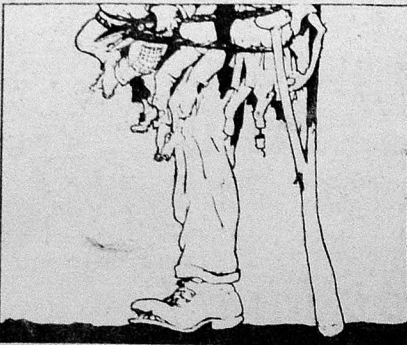
— Мән догуландан индийә кими һеч бир иш көрмәмишәм. Она көрә дә мәнним һеч бир нөгсанын йохдур вә ола да билмәз.

Тоюг күлә-күлә деди:

— Әлбәтте, бүтүн күнү ейиб ятырсан, бир иш көрмүрсән ки, нөгсанын да ола!

Донуз ачыглы-ачыглы чаваб верди:

— Нийә күлүрсән, бурада күлмәли нә вар? Аләм билир ки, һейванлар ики гисмә бөлүнүр. Онларын бир гисми ишләмәлидир, бир гисми исә ейиб ятмалыдыр. Ейиб ятанларын исә борчу бундан ибарәтдир ки, кәнардан бахыб онун-бунун сөзүнү данышсын. Һәркаһ бу һәйәтдә мән дә ишләсәм, де көрүм, онда сизә ким ағыл өйрәдәр?

ГУВВӨТ СИЯСӘТИ

ХЕЙИРХАҢ ИЛАН

Һаггында данышдыгымыз иланьн хейирхәһ үрәйн нар иди. О, тутдугу сыгырчыны дири-дири удмаг истәди. Сонра нә исә фикирләшиб даивды, юмаг кими гырылыб өзүнү тәрифләмәйә башлады, сыгырчына ялтагланды, ону дилә тутду вә баша салмаг истәди ки, сәсин тәлиин белә имиш, сән мәнним гисмәтисән, кәрәк мән сәни ейим». Илан сыгырчына олан һөрмәтиндән, сәдәгәтиндән чох данышды вә ону удмамышдан габаг белә деди:

— Көрүрсәнми, мән башга чүр иланам. Сәни дашгәлбли иланлар кими ичидиб смирәм, чүнки мән о иланлара охшамырам. Мәнним чох хейирхәһ бир үрәйин вардыр. — Илан сөзүнү гуртарыб сыгырчыны еди.

ТҮЛКҮ

Бир түлкү бир довшаны тутуб деди:

— Мән өз көзләримлә көрдүм ки, сән өзкәнин турпуну нечә огурлайыб един. — Түлкү даһа да ачыгланыб гышгырды:—Мән буна дөзә билмәрәм. Дүняда әмин-аманлыг наминә, гайда-ганунларын хейири үчүн, сәнин кими бәдәмәлләри ер үзүндән көтүрмәк ләзимдыр. Йохса мәнним вичданым белә-белә ишләри гәбул элә билмәз.

Бу заман ағачда отуран гуш түлкүйә деди:

— Ай түлкү... Ахы дүнән ахшам сәнин көзүнүн габагында бир пәләнк бир кәндлинин инәйини парчалады. Сән исә пәләнкин үзүнә күлүмсәдин, она һөрмәтлә баш айыб тә'зим этдин. Бәс онда сәнин вичданын һарада иди? Бу бичликләри кимә кәлирсән, йохса элә билдирсэн ки, биз сәни танымырыг?

ЧИН АТАЛАР СӨЗЛӘРИ

Фил диши фил агызында олар, ит агызында олмас.

Иланьн бамбуг ағачынын ичиндәки дешийә салсан, орада да гыврылачаг.

Пәләнк илә маралын нә достлугу.

Ағача чыхмагла балыг тутмаг олмас.

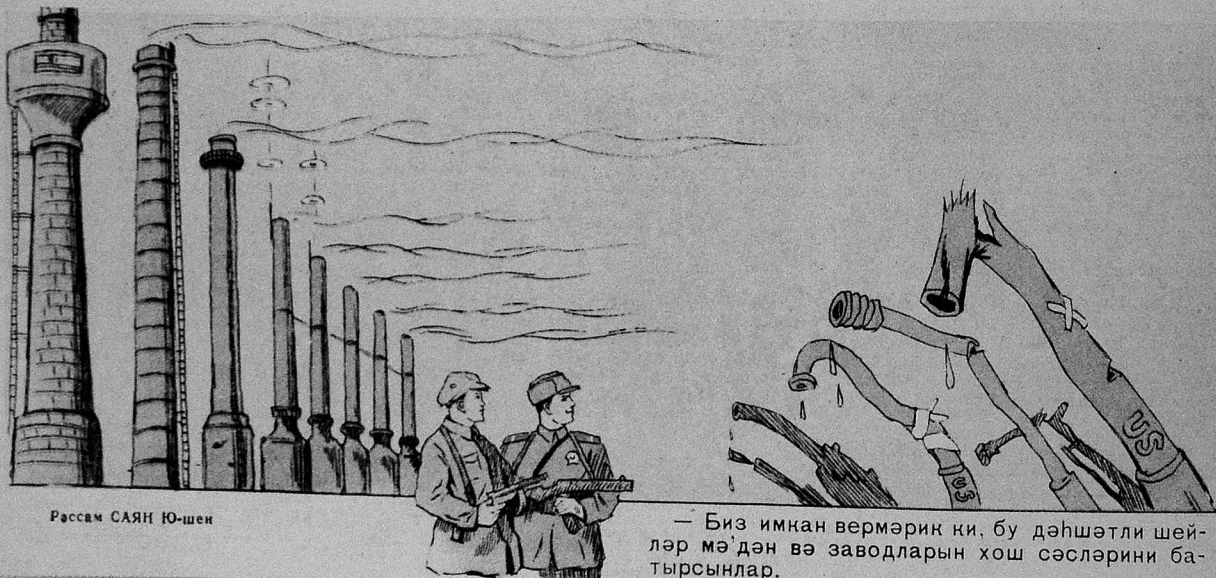
Иланьн яраладынса, ону өлдүр, йохса о сәни өлдүрәр.

Кагыза од бүкүб апармаг олмас.

Гуюнун дибиндән көйә бахан, көйү чох балача көрәр.

Көһнә сөзү тәкрар этмә, һамы чохдан билир ки, күнәш гәрбдә батыр.

Гарга гаргадыр. Һарада олса рәнки гардыр.

Рассам САЯН Ю-шен

— Биз имкан вермәрик ки, бу дәһшәтли шейләр мә'дән вә заводларын хош сәсләрини батырсынлар.

— Ай чаваб верди ha! Алты аббасы салмышам, даныша билмәмишәм, бу истәйир ки, үч шаһыя данышсын!

Көз башлайыр гочалмага, Кедирсән эйнәк алмага. Нөвбә кәзлә ахшамачан Даян, бойлана-бойлана!

Һәким бу күн дәрман языр Аптек тез эйләсин һазыр, Бәлкә сабаһ һазырлана, Күман бойлана-бойлана!

Бахырдым бир кассиршәйә Чек верәндә бир кишия, „Издач“ деди, бахды ханым, Яман бойлана-бойлана!

Кирмә бә'зи ресторана, Тәмизликдән йох нишана. Кухнада рәгс әдир пиши, Сичан бойлана-бойлана!

Зәни эләмә Азторг ятыр, Гыш палтарын язда сатыр Чәл баша чатанда долур План бойлана-бойлана!

Э. ВАИД

Кирпи гардаш!

ӘЗИЗИМ КИРПИ!

ҺӨРМӘТЛИ КИРПИ!

Индийә гәдәр мән элә билирдим ки, фабрикдә ишчини, фабрикин директору чыхарар. Амма инди билмишәм ки, фабрикдә лап сех мүдири дә, әмәк вә әмәк һаггы шө'бәсинин мүдири дә истәсә адамы ишдән чыхарар.

Мәни Володарски адына тикиш фабрикинә ишә көтүрүмүшдүләр. Ул кү сехиндә ишләйирдим, демишдиләр:

— Ярым ай ишлә, бахарың.

Бир ай ишләдим, бир сөз дегән олмады, сонра әмәк вә әмәк һаггы шө'бәсинин мүдири Павлов йолдаш мәни янына чагырыб деди:

— Сән бизә лазым дейилсән, сәни чыхарырым.

Фабрикин тәсәррүфат ишләри үзрә директор мүваһинә мүрачизәт эләдим. О, әлимдәки әмрә бахыб деди:

— Бу әмр сахтадыр, Павлов өзү языб өзү дә имза эләйиб. Сән ишиндә ол!

Әзизим Кирпи! Дүз ики айдыр ки, фабрика кедиб-кәлирәм, мәнә сөз верирләр вә Павлову данлайырлар, амма бу данышыглардан бир нәтижә чыхмыр.

Бунлар кечәр, ишин ичиндән икинчи бир иш дә чыхмышдыр. Мән фабрикә кирәндә бу барәдә әмәк китабчама гейд әдибләр, фабрикдән чыхарылмагым һаггында ишә китабча бир сөз язылмамышдыр. Инди башга мүгәссисәләрә иш үчүн мүрачизәт эдәндә дейрләр:

— Сән Володарски адына тикиш фабрикинә ишләйирсән, сәни ишә көтүрә билмәрик.

Володарски адына тикиш фабрикинә кедәндә ишә дейрләр:

— Сән бизим ишчимизсән, дарыхма бир гәдәр көзлә!

Аталар доғру дейиб: „Ярымадыг истисундә, кор олдуғ түстүсүндән... Мәним Володарски адына тикиш фабрикинә ишә кирмәйиш дә элә белә олудур.“

М. МУСАЭЛЯН

Сөзүн гысасы, Гарякиндә такси машиналарынын шоферләри илә бачара билмирик. Бу яхынларда һөкүмәтимиз гәрар чыхарыб, такси вә автобусларла кет-кәлиш гыймәтини хейли учузлатмышдыр. Бу гәрардан сонра гарякилиләр дейрләр: „Бундан сонра бу кәнддән, о бири кәндә „Победа“ илә кәдәндә хәрчимиз аз чыхар“. — АН 27—70 нөмрәли таксинин шоферн дшрәф ишә дейр:

— Хейр, сәһв эдирсиниз. Һөкүмәтин гәрарында Гарякин районкунун ады йохдур. Одур ки, негә билирәм, элә дә эдәчәйм.

Кишинин оғлу бедийини дә эдир. Гарякиндә һорадишә кедән һәр сәрнишиндән 48 манат әвәзинә, 96 манат пул алыр. Бир аз артыг-әксик данышанда дейр: „Көһнә базара тәзә нырх гойма. Көрмүрсән ки, тәләсирәм, сәнилә мәнә-богаз этмәйә мәнәдә чан нә кәзир?“. Так дшрәф белә десәйди, дәрә яры иди. Шофер Иса да, Фрудин дә, нә башынызы ағрыдым, багшалары да белә дейрләр.

Һөрмәтли Кирпи! Автобус кассирләри ишә башга чүрә эдирләр. Һорадишәдән Гарякина һәр сәрнишиндән 4 манат 95 гәпик алынмалыдыр. Кассирләр ишә билети учдантумта 5 маната сатырлар. 5 гәпийимизи истәйәндә бизи утандырыб дейрләр: „Бу бойда кишиниз беш гәпийин дә һесабыны чәкирсиниз?“. Дүзүкү хәбәр алсаныз, бу һесабы чәк-мәк дә лазымдыр. Чүнки һәр автобус күндә һорадиш илә Гарякин арасында бир нечә дәфә кедиб-гайыдыр вә һәр дәфә азы ийирми адам апарыр. Элә ека киши олдуғумуз үчүн һесаблаыб көрүрүк ки, бизим беш гәпикләримиз ахырда йығылыб кәллә чарха вурур... Гарякин көһнә район олса да, бурада ени нырх гоймаг лазымдыр!

Һ. ҺЕЙДӘРЗАДӘ

Редактор — Әдәз Садыг. Редакция һей'әти: Сулейман Рүстәм, Сабит Рәһман Сулейман Мәдиқов, Казыя Казымада, Гулам Мәмәдәли, Рәза Шәһвәләд.

„Коммунист“ гәзетинин нәшри. Редакциянын адреси: Бақы, Коммунист күчаси, 11/3, 4-чү һапы, 2-чү мәртәбә. Тел. 3-17-27. Абуна гыймәти: аялыгы 3 ман. т.

ФГ 75092. Сифарини № 766. Тиражы 40.000. Кағыз форматы 70 × 105 см. Чапа исмәаланмыш 7 XII-54

Азәрбајжан ССР Мәдәнийәт Нәзираһийини 26 комиссар адына мәтбәси. Бақы, Әли Байрамов күчаси, № 3.

ХАНЫМ ВӘ ОНУН СЕВКИЛИСИ